

The background of the cover features a low-angle shot of two flagpoles against a clear blue sky with some light clouds. The top flag is the Dutch national flag (red, white, and blue horizontal stripes). The bottom flag is blue with a yellow logo and the text 'Gemeente Uithoorn' in white. A dark teal rectangular box is overlaid on the right side of the image, containing the title.

Programmabegroting 2024

1.5 Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering

Landelijke en mondiale ontwikkelingen

Het demissionair kabinet zet in op een brede meerjarige aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden en de Participatiewet in Balans. Ondanks dat in 2023 verschillende maatregelen genomen zijn, zoals het verhogen van het wettelijk minimum loon, is op moment van schrijven onduidelijk wat de val van het kabinet voor gevolg heeft voor de beoogde aanpak. We zien een landelijke tendens en pleidooi om vanuit een integrale en bredere blik naar armoede en schulden te kijken en in te zetten op bestaanszekerheid.

Lokale ontwikkelingen

De huidige asielcrisis duurt ook in 2024 nog voort. Nu het kabinet demissionair is, is het onduidelijk wat er met de Spreidingswet gaat gebeuren, die moet zorgen voor een evenwichtige verdeling van asielzoekers in het land. Ondanks deze onduidelijkheid wordt er, conform het raadsbesluit van juni 2023, een locatieonderzoek uitgevoerd om potentiële locaties in beeld te brengen die geschikt zijn (te maken) voor de opvang van asielzoekers vanaf 2024. Naar verwachting moet Uithoorn ca. 122 asielzoekers opvangen.

Als gevolg van de verhoogde asielinstroom is de verwachting dat ook de huisvestingstaakstelling statushouders in 2024 onverminderd hoog zal blijven. Het beroep op sociale voorzieningen zal hiermee toenemen, wat breed effect zal hebben op de budgetten binnen het sociaal domein en mogelijk ook leidt tot overschrijdingen. Dit wordt gemonitord en terugkoppeling zal, indien nodig, plaatsvinden in de turaps.

Daarnaast is onduidelijk hoe de situatie in de Oekraïne zich gaat ontwikkelen en wat dit betekent voor de vluchtelingenstromen richting ons land. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming, die vluchtelingen uit Oekraïne recht biedt op opvang en medische zorg in Nederland, loopt in principe per 4 maart 2024 af, maar dit kan nog met een jaar verlengd worden tot 4 maart 2025. Op dit moment ontvangen gemeenten financiële compensatie voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen vanuit het Rijk. Dit zijn aparte financieringsstromen, buiten de reguliere budgetten om.

Daarnaast zien we ook in Uithoorn dat de bestaansonzekerheid van onze inwoners onder druk staat. Een nieuwe lokale nota 'Bestaanszekerheid als basis om volwaardig mee te doen' ligt eind 2023 separaat ter besluitvorming voor. Dit betreft een integrale nota, waarin we stappen zetten om domein overstijgend te werken aan de basisvoorwaarden om mee te kunnen doen aan de samenleving. Dit betreft niet alleen voldoende inkomen en een schuldenaanpak, maar gaat ook over een dak boven je hoofd en voldoende gezondheid.

1.5.1 Effecten opgave en acties

Effecten - Wat willen we bereiken?

1. Inwoners hebben de zekerheid dat zij in hun eerste levensbehoeften kunnen voorzien
2. Inwoners zijn financieel zelfredzaam
3. Inwoners nemen naar vermogen deel aan het arbeidsproces
4. Inburgeraars zijn geïntegreerd in de Uithoornse samenleving

Opgave - Wat moeten we verbeteren?

- Voorkomen waar mogelijk door inzet op vroegsignalering en preventie.
- Vanuit bestaanszekerheid de verbinding leggen naar woonvraagstukken en duurzaamheid (zoals energiearmoede).

- Versterk de mensgerichte en integrale benadering, waarbij er samen met de inwoner wordt gekeken naar mogelijkheden.
- Aanbieden van een (financieel) vangnet voor inwoners die onvoldoende in eigen inkomen kunnen voorzien.
- Stimuleren en begeleiden naar werk of andere passende dag invulling.
- Begeleiden van inburgeraars en zorgen voor ondersteunende voorzieningen.

Acties - Welke acties gaan we daarvoor uitvoeren?

Nieuwe nota Bestaanszekerheid

De nieuwe nota 'Bestaanszekerheid als basis om volwaardig mee te doen' ligt eind 2023 ter besluitvorming voor in de raad. Dit betreft een integrale nota, waarin we stappen zetten om domeinoverstijgend te werken aan de basisvoorwaarden om mee te kunnen doen aan de samenleving. Dit betreft niet alleen voldoende inkomen en een schuldenaangepak, maar gaat ook over een dak boven je hoofd en voldoende gezondheid. De nota bevat voorstellen voor voortzetting van huidige maatregelen (bijvoorbeeld rond vroegsignalering) in combinatie met een aantal nieuwe interventies, bijvoorbeeld om de doelgroep van bestaande regelingen te vergroten en het bereik van regelingen te vergroten. Na vaststelling van de nota zal de uitvoering in 2024 vorm krijgen.

Evalueren en monitoren maatregelen Breed Offensief

In 2023 is een pakket maatregelen geïntroduceerd onder de naam Breed Offensief. Met deze maatregelen beoogt het kabinet op de arbeidsmarkt meer kansen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in de re-integratieverordening en de beleidsregels re-integratie. In 2024 zullen wij met onze partners monitoren wat het effect is van deze maatregelen. Het gaat hierbij om het vergroten van kansen voor inwoners, gebruik van de gemeentelijke voorzieningen en de financiële gevolgen voor de gemeente.

Lokaal vertalen van landelijke aanpassingen 'Participatiewet in balans'

De minister heeft in 2022 een eerste pakket aan wijzigingen aangekondigd. Door de val van het kabinet is het onduidelijk hoe het verdere verloop van dit proces zal zijn. In 2024 worden nieuwe ontwikkelingen nauw in de gaten gehouden om hier snel op te acteren.

Uitvoeren integrale pilot jongeren

De pilot heeft 2 jaar gelopen. Het jongerenloket bleek een grote behoefte binnen onze organisatie te vervullen. Door deze pilot hebben wij meer jongeren bereikt, beter beeld gekregen op de problematiek en het lokale en regionale netwerk kunnen versterken. Daarom is in 2023 besloten het jongerenloket voort te zetten binnen de dienstverlening van Duo+. De dienstverlening zal ook in 2024 worden voortgezet.

Opstellen pilot doelgroep 45+

In de re-integratienota is een pilot opgenomen voor bijstandsgerechtigden tussen de 45 en 55 jaar. Op dit moment zien wij echter niet meer dat deze groep oververtegenwoordigd is of dat hier specifieke problematiek speelt. Wel zien wij andere specifieke doelgroepen. In 2023 starten wij met 3 kleinschalige pilots gericht op specifieke begeleiding. In 2024 worden deze pilots geëvalueerd. Afhankelijk van de uitkomst wordt gekeken of die specifieke dienstverlening wordt voortgezet.

Actualiseren beleidsnota inburgering

De huidige beleidsnota 'Investeren in inburgeren, integreren en participeren' loopt eind 2024 af. Komend jaar benutten we om het huidige beleid te evalueren. De uitkomsten hiervan

gebruiken we om het huidige beleid te actualiseren. Hierbij zullen we ook zo veel mogelijk de ervaringen en input van de inburgeraar zelf maar ook de ketenpartners betrekken. Werk komt steeds meer centraal te staan als het gaat om de inburgering en integratie van nieuwkomers in Nederland. Het ministerie van SZW heeft in maart van dit jaar het plan van aanpak 'statushouders aan het werk' gepresenteerd, waarin onder andere acties voor gemeenten zijn benoemd om statushouders sneller aan het werk te helpen. De link met het beleid op het gebied van de Participatiewet wordt hiermee nog groter. Bij het actualiseren van de beleidsnota inburgering wordt daarom bekeken in hoeverre het zinvol is beide beleidsterreinen (meer) te integreren en hoe dat vorm te geven.

1.5.2 Overzicht baten en lasten

Bestaanszekerheid, arbeidsparticipatie en inburgering	R2022	B2023	B2024	B2025	B2026	B2027
Lasten	12.606	13.600	12.209	12.191	12.162	12.128
Baten	6.325	7.545	7.028	7.028	7.028	7.028
Saldo baten en lasten	-6.281	-6.054	-5.181	-5.163	-5.135	-5.100
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	-6.281	-6.054	-5.181	-5.163	-5.135	-5.100

Toelichting

Het voordelige verschil aan de lastenkant van € 1,38 mln. door lagere uitgaven ten opzicht van 2023 wordt veroorzaakt door:

Lagere uitgaven doordat in 2023 eenmalige uitgaven zijn opgenomen vanuit SPUK regelingen waarvoor in 2024 nog geen middelen zijn opgenomen (totaal voordelig € 0,59 mln.). Deze SPUK gelden worden in 2024 geraamd, zodra daar beschikkingen van zijn ontvangen vanuit het Rijk. Tegenover deze lagere uitgaven, staan ook lagere inkomsten. De SPUK regelingen betreffen een vergoedingen aan verstrekkingen met betrekking de Toeslagenaffaire (€ 0,1 mln.), vergoedingen voor verstrekkingen aan ontheemden Oekraïne (€ 0,16 mln.) en een vergoeding voor verstrekkingen in het kader van de Wet Inburgering 2022 (€ 0,33 mln.).

Hogere uitgaven op basis van de vastgestelde begroting van de AM Match met betrekking tot re-integratie < 70% loonwaarde en WSW (€ 0,11 mln.). Daarnaast zijn de uitgaven in 2024 hoger, doordat er in 2023 sprake was van een eenmalige teruggave van het rekeningresultaat over 2022.

Lagere uitgaven binnen armoedebelid (€ 0,07 mln.), doordat in 2023 eenmalige middelen zijn opgenomen vanuit een overheveling 2022 voor vroegsignalering en eenmalig opgenomen gelden vanuit de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds met betrekking tot Flankerend beleid signalering geldzorgen.

Hogere uitgaven voor de bijstandsuitkeringen (€ 0,24 mln.). In 2023 is er bij de 2^e turap een eenmalig voordeel opgenomen voor lagere uitgaven aan bijstandsuitkeringen. In de meicirculaire van het gemeentefonds is een nieuwe meerjarige prognose opgenomen vanaf 2024. Deze laat een te verwachten stijging zien van het aantal bijstand cliënten. De verwachting is dat het eenmalige voordeel van 2023 dan ook niet doorwerkt in de begroting voor 2024. De uitgaven van de bijstand in 2024 zijn daarom vooralsnog in lijn gebracht met de vergoeding die gemeenten ontvangen vanuit de gebundelde uitkering (BUIG) voor de bekostiging van de bijstandsuitkeringen.

Lagere uitgaven voor verstrekkingen Energietoeslag (€ 0,84 mln.). In 2023 zijn vanuit het Rijk incidentele middelen beschikbaar voor het uitkeren van Energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen. In 2024 zijn deze middelen niet opgenomen.

Hogere uitgaven voor re-integratie (€ 0,09 mln.). In 2023 is bij de 2^e turap een eenmalig voordeel opgenomen voor lagere kosten voor het inzetten van re-integratie trajecten, doordat het starten van re-integratietrajecten vertraging oploopt door het inzetten van flankerende hulp (GGZ, maatschappelijk werk) en omdat inwoners door de gunstige arbeidsmarkt zelf ook sneller werk vinden.

Lagere uitgaven voor minimaregelingen (€ 0,08 mln.). Door de extreme hoge energieprijzen in 2023 zijn veel huishoudens met een laag inkomen geraakt. In 2023 is er eenmalig extra budget opgenomen doordat (mede door het uitkeren van de energietoeslag) veel nieuwe huishoudens zijn bereikt. In 2023 leidde dit tot een toename van huishoudens die een eerste toekenning hebben gekregen van een of meerdere minimaregelingen. Daarnaast heeft de verruiming van de minimaregelingen in de aangepaste verordening van 1 januari 2023 ook een effect. Eerdere jaren waren de uitgaven voor de minimaregelingen juist lager dan begroot. Op dit moment is er geen sprake meer van de eerdere extreme hoge energieprijzen. Vooralsnog wordt de stijging in 2023 daarom als een eenmalig effect gezien.

Lagere bijdrage DUO+ (€ 0,24 mln.). In 2023 waren een aantal eenmalige kosten in de DUO+ bijdrage opgenomen, die in 2024 niet zijn opgenomen. Dit betreft met name een maatwerkopdracht voor de nieuwe Wet inburgering. Deze mutatie is een neutrale verschuiving in het programma Samenleving tussen dit deelprogramma en het deelprogramma Maatschappelijke ondersteuning, Sport en Cultuur.

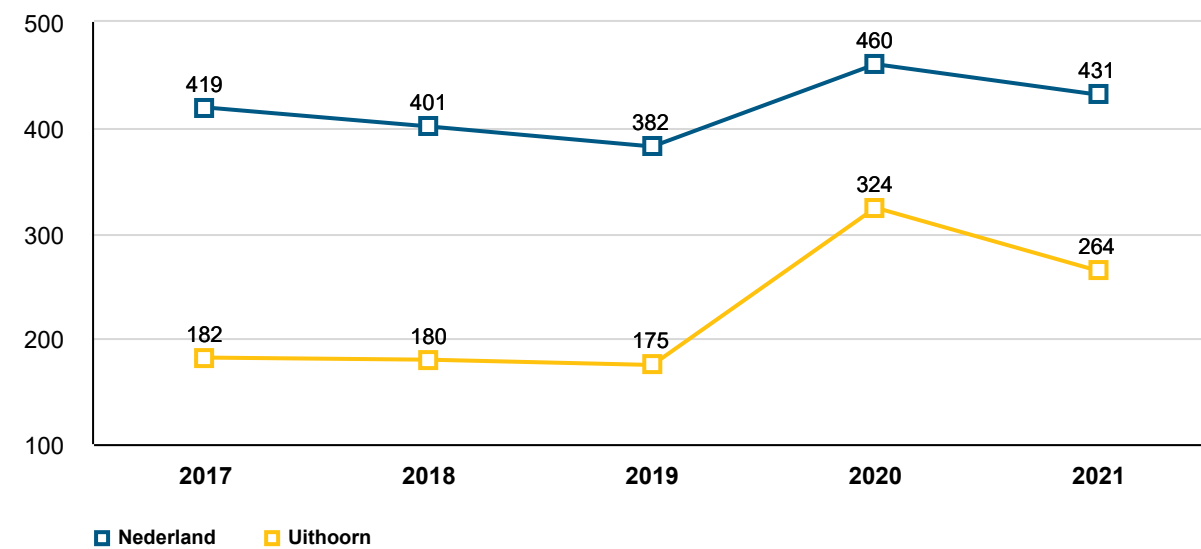
Het nadelige verschil aan de batenkant van € 0,51 mln. door lagere inkomsten ten opzichte van 2023 wordt met name veroorzaakt door:

Zoals aan de lastenkant is toegelicht zijn er eenmalige inkomsten in 2023 vanuit specifieke uitkeringen (SPUK) waarvoor in 2024 nog geen middelen zijn opgenomen. Deze SPUK gelden worden in 2024 geraamd, zodra daar beschikkingen van zijn ontvangen vanuit het Rijk. Tegenover deze lagere inkomsten, staan ook lagere uitgaven. De SPUK regelingen betreffen een vergoedingen aan verstrekkingen met betrekking de Toeslagenaffaire (€ 0,1 mln.), vergoedingen voor verstrekkingen aan ontheemden Oekraïne (€ 0,16 mln.) en een vergoeding voor verstrekkingen in het kader van de Wet Inburgering 2022 (€ 0,33 mln.).

Daarnaast is er een voordeel aan inkomsten voor terugvorderingen met betrekking tot de Bijstand en bijzondere bijstand (€ 0,08 mln.). Voor een deel komt dit door een stijging van de uitgaven van de bijstand en bijzondere bijstand door indexering en volumetoename waardoor de verwachting is dat ook de inkomsten voor terugvorderingen in een gelijke tred zullen toenemen. Voor een ander deel komt dit doordat binnen de bijzondere bijstand met betrekking tot de eerste huisinrichting deze als lening worden verstrekt. Een deel van deze leningen worden afgelost en daarmee als hogere terugvordering opgenomen.

1.5.3 Indicatoren

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners